

Брюксел, 30.11.2016 г.
COM(2016) 769 final

**ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА,
ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА
НА РЕГИОНИТЕ**

Енергийните цени и разходи в Европа

{SWD(2016) 420 final}

Въведение

Енергията е неотделима част от нашето ежедневие. Нуждаем се от нея за отопление, охлаждане, осветление и транспорт. Тя е от ключово значение за функционирането на нашите домове, офиси, работни места, както и за цялата икономика. Нейната значимост превръща достъпността ѝ в политически чувствителна тема. Това е една от причините Европейската комисия да предложи своята Стратегия за Енергиен съюз. Цената на енергията също е чувствителна тема. От една страна ниските цени могат да бъдат полезни — те повишават нашата покупателна способност и стандарт на живот и намаляват разходите на нашите предприятия, с което увеличават тяхната конкурентоспособност. В същото време, тъй като енергията се доставя посредством пазарите, енергийните доставчици се нуждаят от цени, с които да покриват разходите си и да финансират инвестициите, за да осигуряват доставки на енергия и в бъдеще. Високите цени представляват стимул за намаляване на употребата на високовъглеродна енергия и насърчават енергийната ефективност и използването на иновативни екологично проектирани продукти и на чисти технологии.

Историята на енергийните цени и разходи показва, че те значително са се изменяли и са имали силни въздействия. През 70-те и 80-те години на 20-ти век наложените от доставчиците на нефт ограничения доведоха до повишение на цените и причиниха икономически сътресения. В по-нови времена новите енергийни доставки и нарастващата употреба на алтернативни енергийни източници увеличиха енергийните доставки, а мерките за енергийна ефективност и слабият икономически растеж намалиха търсенето и доведоха до понижение на цените на едро. ЕС достигна до заключението, че колкото по-конкурентен и ликвиден е енергийният пазар и колкото по-разнородни и многобройни са нашите енергийни доставки и доставчици, толкова по-малко ще бъдем изложени на подобна пазарна несигурност.

Европейската комисия изготви първия си доклад за енергийните цени и разходи през 2014 г.¹. Той показва ситуация на високи световни енергийни цени, като цените в ЕС се различават значително в отделните държави членки и са чувствително по-високи в сравнение с цените, действащи в неговите международни търговски партньори, особено в Съединените щати. Цените на дребно са се повишили повече от цените на едро поради увеличението на мрежовия компонент в цените и на данъците и таксите. Пропуските в данните дадоха основание да се препоръча подобряване на изчерпателността, прозрачността и съгласуваността на събираните данни за енергийните цени². В заключенията на доклада, отнасящи се за енергийната политика, е посочено че представените данни показват частично развитие на вътрешноевропейския енергиен пазар и необходимост от допълнителни мерки за подобряване на европейската енергийна ефективност и сигурност, както и диверсификация на нисковъглеродни енергийни доставки. Рамковата стратегия за Енергийния съюз и нейната пътна карта определят рамката, съгласно която на всеки две години трябва да се осъществява напредък във връзка с тези мерки, започвайки от 2016 г.³.

Настоящият втори доклад актуализира анализа по няколко начина. Първо — чрез изчерпателно *ad hoc* събиране на данни, извършено с помощта на статистическите служби на държавите членки — данните за енергийните цени бяха значително подобрени, така че някои от изводите, които можем да направим, са вече още по-подробни и изяснени. Информацията беше допълнително актуализирана, така че

¹ COM (2014) 21 /2

² Това доведе до предложения от Европейската комисия и приет Регламент на Европейския парламент и на Съвета относно европейската статистика на цените на природния газ и електроенергията, Регламент (ЕС) 2016/1952 от 26 октомври 2016 г.

³ Вж. препратките в точка за действие 8 от Рамкова стратегия за Енергиен съюз (февруари 2015 г.) и актуализираната пътна карта за Енергийния съюз (ноември 2015 г.)

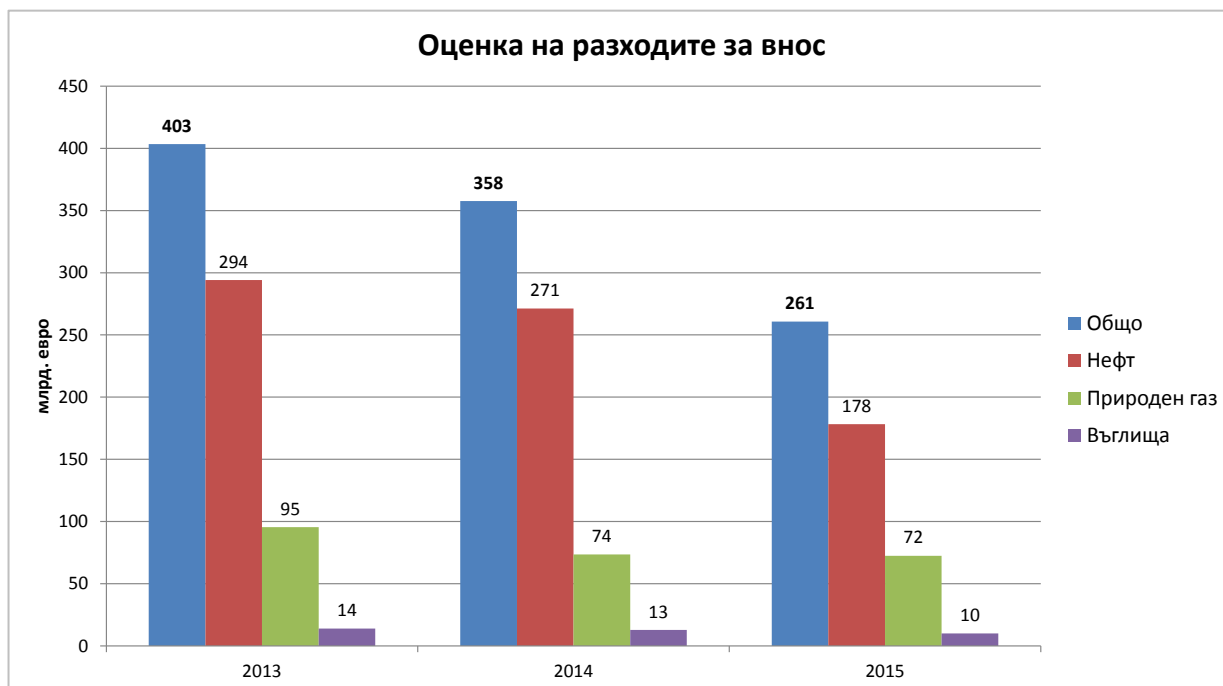
предоставя най-актуалната налична картина за състоянието на енергийните цени в секторите на електроенергията, природния газ и нефтените продукти. Също така, подобрен е анализът на обобщените данни и на информацията за отделни случаи, което ни дава възможност да изследваме по-задълбочено тенденциите и въздействията на енергийните цени за домакинствата (особено за тези с нисък доход) и за промишлеността (по-специално за енергийно интензивните промишлени отрасли). Прегледът на енергийните *разходи* ни помага да установим как бихме могли да реагираме на енергийните цени, най-вече като използваме енергията по-ефективно. В доклада са използвани данните от придружаващия работен документ на службите на Европейската комисия и от проучвания, изготвени по поръчка на Европейската комисия.

1. Разходи на ЕС за внос на енергия

Предвид големия процент на вносната енергия, въздействието на цените и на размера на нашето енергопотребление проличава ясно от разходите на ЕС за внос на изкопаеми горива. Те показват степента, в която икономиката на ЕС зависи от световните тенденции в енергийните цени и ни напомнят, че за да намалим разходите за внос, можем да намалим потреблението си на изкопаеми горива чрез повишаване на енергийната ефективност и използване на икономически ефективна алтернативна енергия от собствени източници.

Разходите за внос на енергия са нараснали от 238 млрд. евро през 2005 г. до 403 млрд. евро през 2013 г. През 2015 г. поради спада на цените на енергийните суровини и намаленото потребление разходите са се снижили до 261 млрд. евро — намаление с около 35 % спрямо 2013 г. Основната причина за това намаление е понижението на цените; при все че потреблението и на трите вида изкопаеми горива намалява, производството на тези горива в ЕС също намалява, така че нетният внос (и съответно зависимостта на ЕС от вноса на изкопаеми горива) се е увеличил.

Фигура 1: Оценка на разходите на ЕС за изкопаеми горива

Източник: Собствено изчисление на Европейската комисия

Понижиха се цените на всички изкопаеми горива (най-вече на нефта). Това се дължи както на увеличение на добива (шистов нефт и газ от САЩ, използване на битумни пясъци в Канада, стабилни добиви в ОПЕК, по-големи глобални количества газ

(включително втечен природен газ) и въглища), така също и на пониженото търсене (по-бавен световен икономически растеж, особено в Китай, а също и структурни промени в търсенето, като например подобряваща се енергийна ефективност и използване на алтернативни горива в жилищния и транспортния сектори, в резултат от политики за енергийна ефективност на сградите и автомобилите).

Поради намалението на цените при бензиностанциите на вносните изкопаеми горива се е увеличил разполагаемият доход на домакинствата. Подобен ефект се наблюдава в редица сектори, като например транспортния сектор и енергийно интензивните промишлени отрасли. При условията на дълготрайно слаб икономически растеж това доведе до моментен тласък за икономиката на ЕС, чийто потенциален ръст на БВП се оценява на 0,8 % през 2015 г. и 0,5 % през 2016 г.⁴.

2. Цени на електроенергията в Европа

2.1 Цени на едро

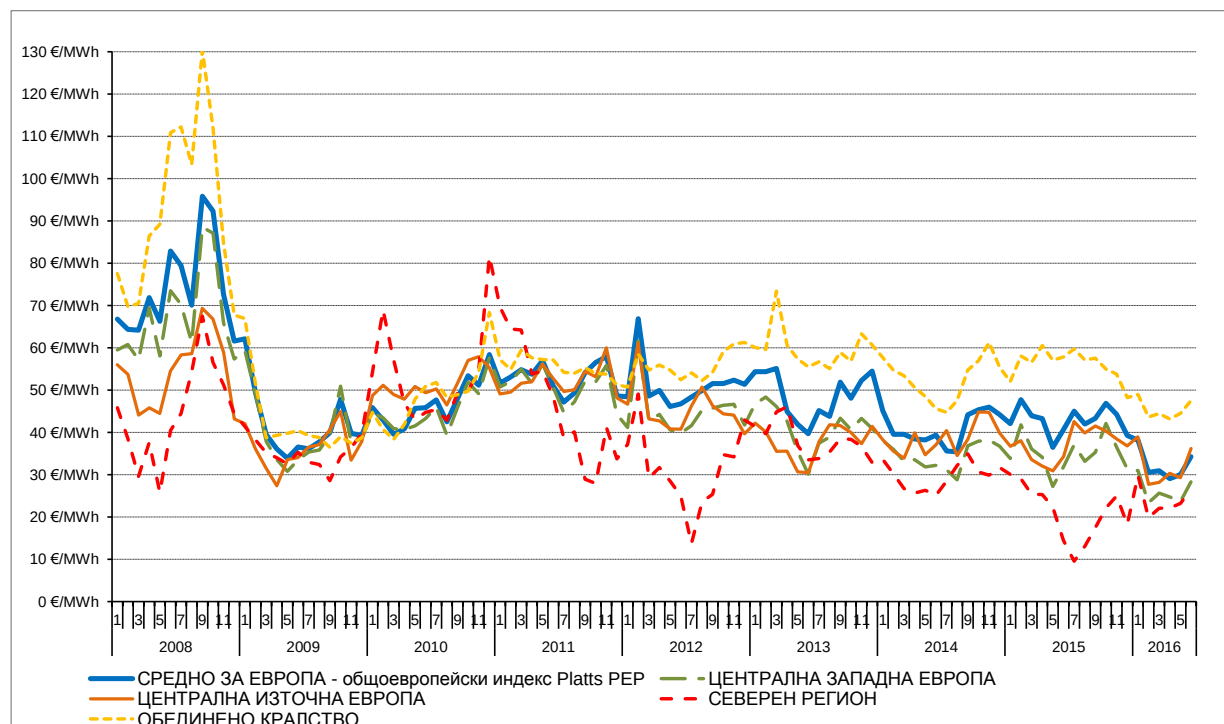
През последните години, с развитието на вътрешноевропейския пазар настъпиха значителни промени в европейските пазари за търговия на едро с електроенергия. В почти всички държави членки са създадени борсови пазари за търговия на едро с електроенергия, предназначени да осигуряват търгуване на принципа „ден напред“, форуърдна търговия и търговия в рамките на деня. Гъвкавите и ликвидни пазари могат да дадат възможност за по-ефективно съгласуване на търсенето и предлагането, което намалява разходите за генериране на електроенергия, а оттам и цените. Такива борси следва също да направляват и цените по двустранните извънборсови споразумения в по-зрелите пазари.

Постепенно тези отделни национални пазари на едро се съчетават с пазарите в съседни страни, което заедно с нарастващия брой междусистемни връзки в преносната мрежа, създава по-ликвидни и ефективни пазари.

Цените се влияят от няколко фактора, включително от енергийния микс, трансграничните междусистемни връзки, свързването на пазарите, концентрацията на доставчици на пазара и климатичните условия. По подобен начин търсенето от страна на потребителите и промишлеността, управлението на потреблението, енергийната ефективност и климатът оказват ефект върху „потребителската страна“ на пазара.

⁴ Данни съгласно моделиране на Европейската комисия от зимата на 2015 г.

Фигура 2: Тенденции в цените на едро на електроенергията в ЕС

Източник: Platts и европейски борси за електроенергия

Цените на едро на електроенергията в Европа са достигнали най-високата си стойност през третото тримесечие на 2008 г. и, с изключение на слаб подем през 2011 г., оттогава насам непрекъснато падат. Цените са намалели с почти 70 % в сравнение с 2008 г. и с 55 % в сравнение с 2011 г.⁵, а през 2016 г. са достигнали най-ниските стойности през последните 12 години.

Ключово въздействие върху цените на електроенергията имаха по-ниските цени на въглищата и природния газ, както и други фактори, както следва:

- иконометричният анализ показва, че увеличение с 1 % на дела на изкопаемите горива (въглища, газ и нефт) в енергийния микс води до увеличение с 0,2 — 1,3 евро/MWh на цената на едро на електроенергията, в зависимост от регионалния пазар.
- пазарно свързване: страните, участващи в една или повече свързани зони, имат по-добро сближаване на цените със съседните пазари и по-малки ценови разлики.
- растящ преносен капацитет на междусистемните връзки (интерконекторите): пазарите с <10 % междусистемна свързаност предлагат малко по-високи цени от тези с >10 % междусистемна свързаност. Това показва колко е важно да продължава развитието на вътрешноевропейския пазар за електроенергия и на трансграничните междусистемни връзки;
- на няколко пазара увеличението на дела на слънчевата и вятърната електроенергия с ниски маргинални разходи намалява цените на едро. Иконометричните анализи показват, че всяко увеличение с един процентен пункт на дела на възобновяемите енергийни източници намалява цената на едро на електроенергията средно с 0,4 евро/MWh; реалното намаление зависи от регионалния пазар и от горивния източник, който се заменя от възобновяеми източници. Въздействието на възобновяемите източници е по-голямо (0,6 — 0,8 евро/MWh) в северозападна Европа, балтийските държави и Централна и Източна Европа;

⁵ Осреднена цена на електроенергията в Европа по данни на Platts.

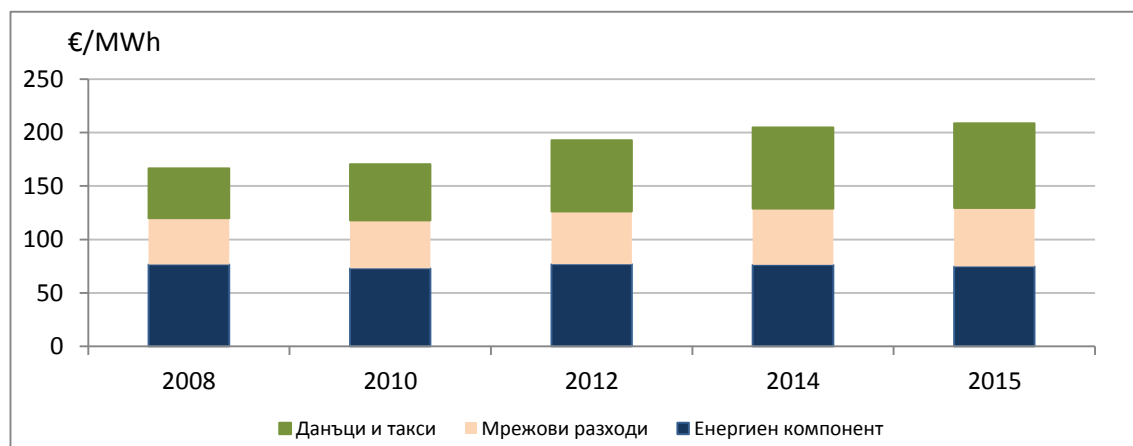
- малкото потребление, свързано със слабия икономически растеж, в комбинация с увеличаването на генериращите мощности, е довело в няколко страни до свръхосигуреност с генериращи мощности; и
- намаленото търсене на квоти за емисии на CO₂ и голямото предлагане на кредити за намалени емисии (CDM) е довело до голям излишък на пазара в рамките на Европейската схема за търговия с емисии, който е причина за по-ниските цени на квотите за емисии на CO₂, което въздейства и върху електроенергийните цени на едро.

2.2 Цени на дребно на електроенергията в Европа

При идеални условия на конкуренция промените в пазарите на едро трябва да преминават бързо и изцяло към пазарите на дребно. В Европа обаче редица фактори ограничават това прехвърляне⁶. Освен това цените на дребно до голяма степен се определят от регулаторната уредба чрез въздействието на данъци и такси или чрез регулирани мрежови тарифи.

През 2015 г. **средната⁷ цена на електроенергията за битови нужди е била 208,7 евро/MWh**. Обратно на цените на едро, средната цена се е увеличавала годишно средно с 3,2 % в периода от 2008 до 2015 г. За да разберем по-добре факторите, обуславящи тези тенденции, трябва да разгледаме по-подробно различните ценови компоненти. На фигура 3 е показано изменението на среднопретеглената цена на електроенергията за битови нужди в ЕС, разбита на трите ѝ главни компонента (енергиен компонент, мрежови разходи и данъци и такси).

Фигура 3: Компоненти на средните цени на електроенергията за битови нужди в ЕС

Източник: данни, събрани от държавите членки и от Европейската комисия

Енергийният компонент (частта от цената, която се заплаща на дистрибутора на електроенергия) се е понижил с 15 % от 2008 до 2015 г. Тази промяна, която е малка в сравнение с по-големите промени в цените на едро, подсказва, че конкуренцията на пазарите на дребно може да не е напълно ефективна. Анализът показва, че прехвърлянето на енергийния компонент се влияе от нивото на конкуренция на пазара и от регулирането на пазарните цени. Когато са регулирани, цените на дребно (логично) са реагирали по-слабо (по отношение на техния размер и скорост на изменение) на понижението на цените на едро. Освен това степента на различие на този компонент в отделните държави членки е намаляла с 19 % между 2008 и 2015 г., което показва, че развитието на вътрешноевропейския пазар е оказало въздействие върху сближаването на цените на едро и прехвърлянето на това сближаване към цените на дребно. Като цяло

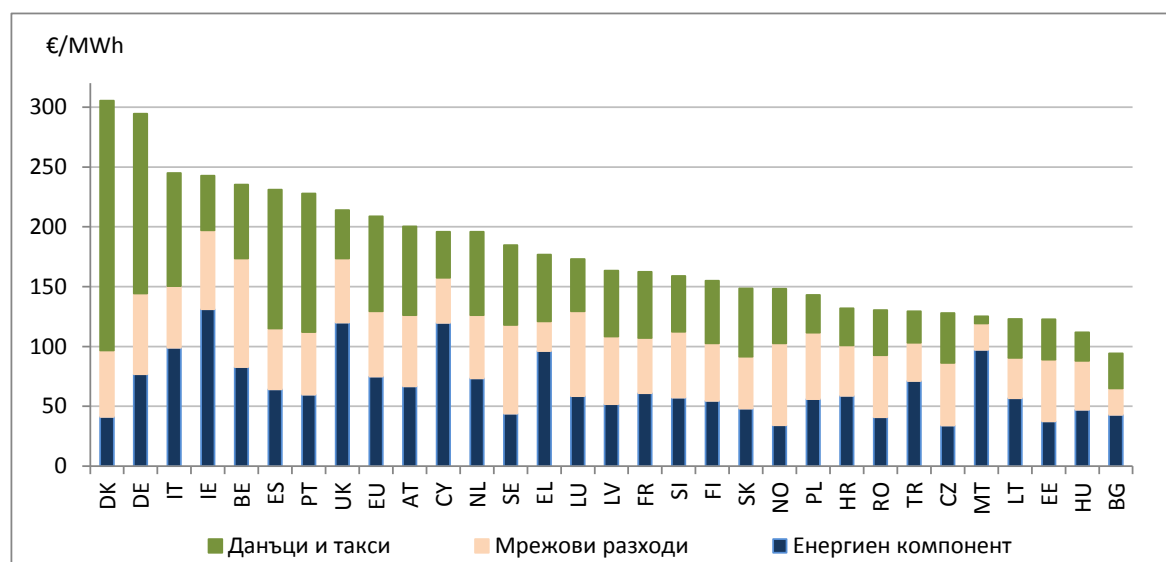
⁶ Например пазарните позиции на традиционните оператори, бариери за навлизане на пазара, административно регламентирани цени

⁷ Средните цени представляват среднопретеглените цени за ЕС-28.

това показва, че макар промените в цените на едро да се прехвърлят в някаква степен, енергийният компонент на цената би могло да реагира по-добре в условията на вътрешноевропейския пазар.

Но както се вижда на фигура 3, другите компоненти са претърпели по-големи промени. **Мрежовите разходи** са се увеличавали средно с 3,3 % годишно. **Компонентът на данъците и таксите** също е нараснал значително, като делът му в средната цена се е увеличил от 28 % на 38 %.

Фигура 4: Национални цени на дребно по компоненти на електроенергията за битови нужди в държавите членки на ЕС през 2015 г.

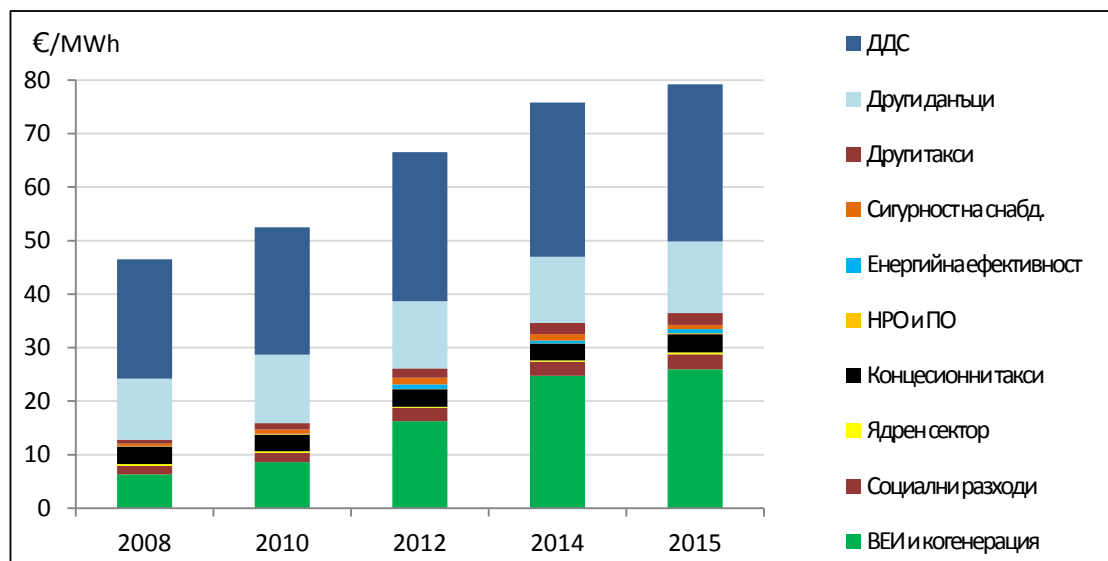

Източник: данни, събрани от държавите членки и от Европейската комисия

В анализа на Европейската комисия компонентът на данъците и таксите е разделен на 10 подкомпонента⁸, чрез които се прави опит за разглеждане и описване по последователен начин на различните данъци и такси, които държавите членки налагат върху цените на електроенергията за битови нужди. Таксите се насочват за подпомагане на определени политики, макар че те не съставляват всички правителствени разходи по съответната политика. Данъчните приходи обикновено не се насочват за определени политики.

⁸ 1. Възобновяеми енергийни източници и когенерация;
2. Социални разходи (уязвими потребители, социални тарифи, изравняване на тарифите за системи острови, снабдяване от последна инстанция, пенсионни фондове, политики за заетостта);
3. Подпомагане за ядрения сектор;
4. Енергийна ефективност;
5. Сигурност на снабдяването (сигурност на политиките за снабдяване, подпомагане на собственото производство на електричество/горива, такси за запаси за спешни нужди);
6. Концесионни такси (най-вече за използването на обществена земя);
7. Национален регулаторен орган (НРО) и пазарен оператор (ПО) — финансиране на националния регулаторен орган или на пазарен оператор);
8. Други такси (включително научноизследователска и развойна дейност, анюитет за дефицит и такси за обществена телевизия);
9. ДДС;
10. Други данъци (акцизи (посочени от някои държави членки като електроенергиен данък, данък за природен газ, енергиен данък, данък за крайно потребление на енергия, специален енергиен данък, екологичен данък) и данъци напр. за разпределение, пренос и емисии на парникови газове).

Фигура 5: Разбивка на компонента данъци и такси за електроенергия

Източник: данни, събрани от държавите членки и от Европейската комисия

ДДС е най-големият подкомпонент, съответстващ на 37 % от компонента данъци и такси през 2015 г., спаднал от 48 % през 2008 г. Като адвалорен данък, ДДС има предимството да не намалява ефекта на ценовите сигнали на цените на едро върху цените на дребно. Най-големият докладван подкомпонент, който е от значение за енергийната политика, е съставен от такси, предназначени за подпомагане на електропроизводството от възобновяеми енергийни източници (ВЕИ) и на комбинираното производство на електрическа и топлинна енергия (когенерация). През 2015 г. той представлява 33 % от целия компонент, като се е увеличил от 14 % през 2008 г.

Този анализ на средните цени за битови нужди в ЕС не показва обаче значителните различия между отделните държави членки. Цените между държавата с най-ниски цени и тази с най-високи цени се различават с коефициент 3. Фискалните нужди и свързаните с политиките такси на държавите членки предизвикват значителни вариации в дела на данъците и таксите в крайните цени: за ДДС и останалите данъци този дял варира от 59 % (Дания) до 5 % (Малта); Таксите за електропроизводство от възобновяеми източници и за когенерация представляват средно 12 %⁹, но варират между 22-23 % (Португалия, Германия) и 0-2 % (Унгария, Ирландия).

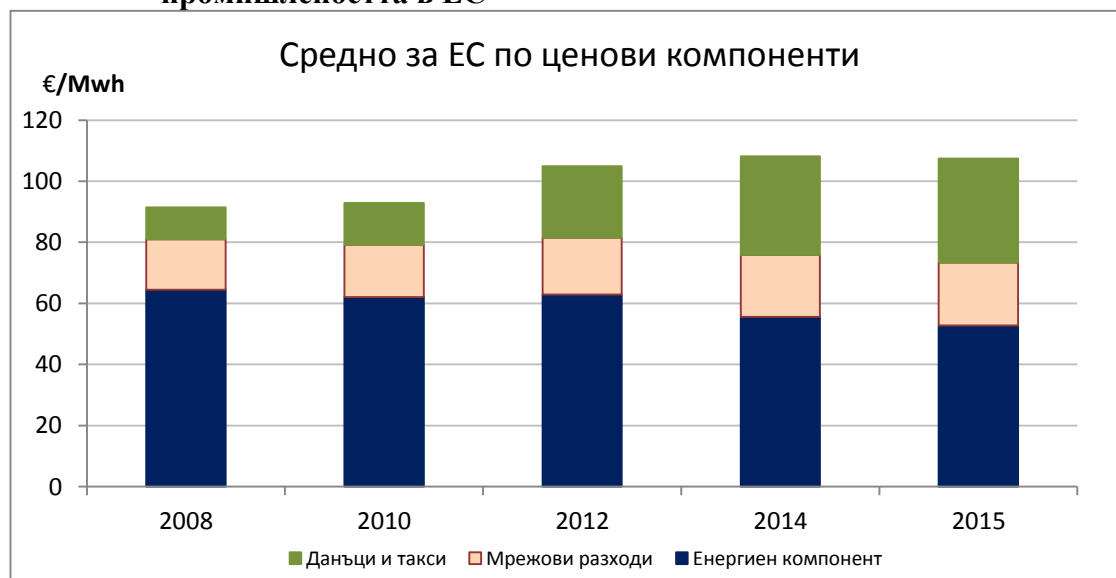
Данните за цените на електроенергията за *промишлеността*¹⁰ показват по-малки увеличения, като средната цена в ЕС се е увеличавала с между 0,8 % и 3,1 %¹¹ годишно от 2008 до 2015 г. На фигура 6 са използвани данни за представителен интервал на размера на промишлено електропотребление (2 000-20 000 MWh/година), която не показва различията, свързани с размера на потреблението и цените. Големите енергийни потребители, включително най-енергоемките предприятия, могат да произвеждат собствена електроенергия, имат дългосрочни договори за електроснабдяване или често плащат по по-ниски мрежови тарифи и по-ниски данъци и такси, което може да доведе до 50 % по-ниски цени в сравнение с други промишлени потребители в същата страна.

⁹ През 2015 г. 28% от електроенергията на ЕС е било произведено от възобновяеми източници.

¹⁰ В случая с промишлените потребители крайните цени на дребно не включват ДДС, тъй като това е възстановяем данък.

¹¹ За индустрията цените за големите потребители на енергия (70 000—150 000 MWh/година; т.е. група на потребление IF в Евростат) са се увеличили с 0,8%/год.; за средните потребители (2 000—20 000 MWh/година; т.е. група ID) - с 2,3 %/год.; а за малките потребители (20—500 MWh/година; т.е. група IB) - с 3,1 %. Агрегираните данни не отразяват всички изменения на цените за отделни компании.

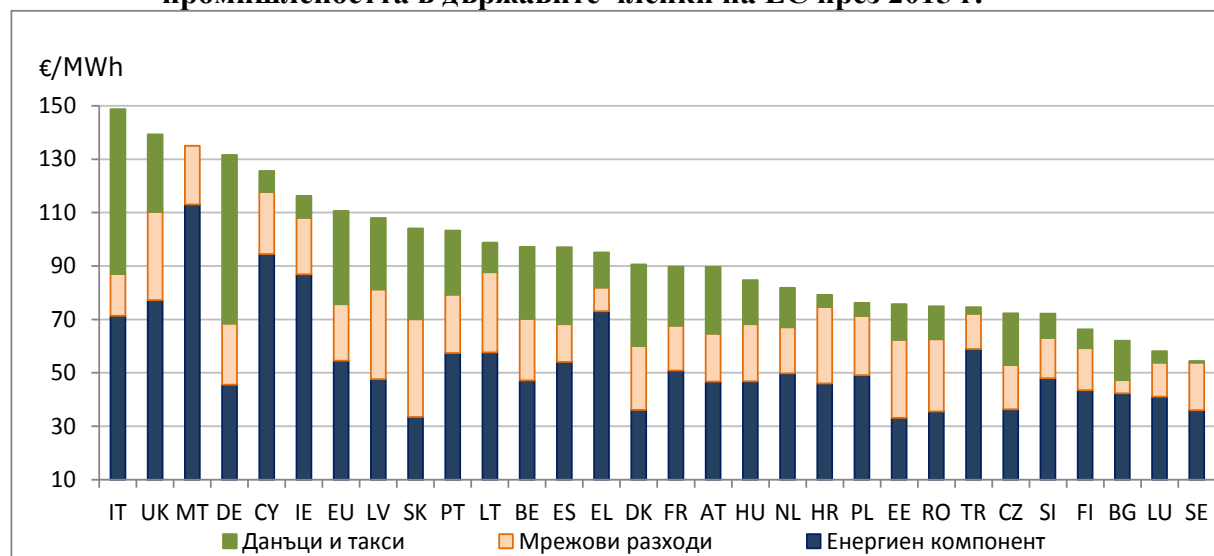
Фигура 6: Компоненти на средните цени на дребно на електроенергията за промишлеността в ЕС

Източник: данни, събрани от държавите членки и от Европейската комисия

Подобно на цените на електроенергията за битови нужди, и тук все още има значителни вариации между държавите членки, като цените се различават с коефициент 2,75.

Фигура 7: Средни цени на дребно по компоненти на електроенергията за промишлеността в държавите членки на ЕС през 2015 г.

Източник: данни, събрани от държавите членки и от Европейската комисия

Енергийният компонент на средните цени на електроенергията за промишлеността е спадал с 2,8 % годишно в периода между 2008 и 2015 г. Различието в този компонент между отделните държави членки също е намаляло — с 12%. Това частично сближаване на цените подсказва, че енергийните политики на ЕС, насърчаващи по-голямата конкуренция, произтичаща от свързването на пазарите и трансграничната търговия, оказват положително въздействие. Въпреки това в седем държави членки¹² се наблюдава *повишение* на стойността на енергийния компонент в същия период, което в някои случаи може да е индикатор за недостатъчна ценова конкуренция при търговията на дребно, позволяваща на доставчиците да избягват да коригират цените спрямо намаленията в цените на едро.

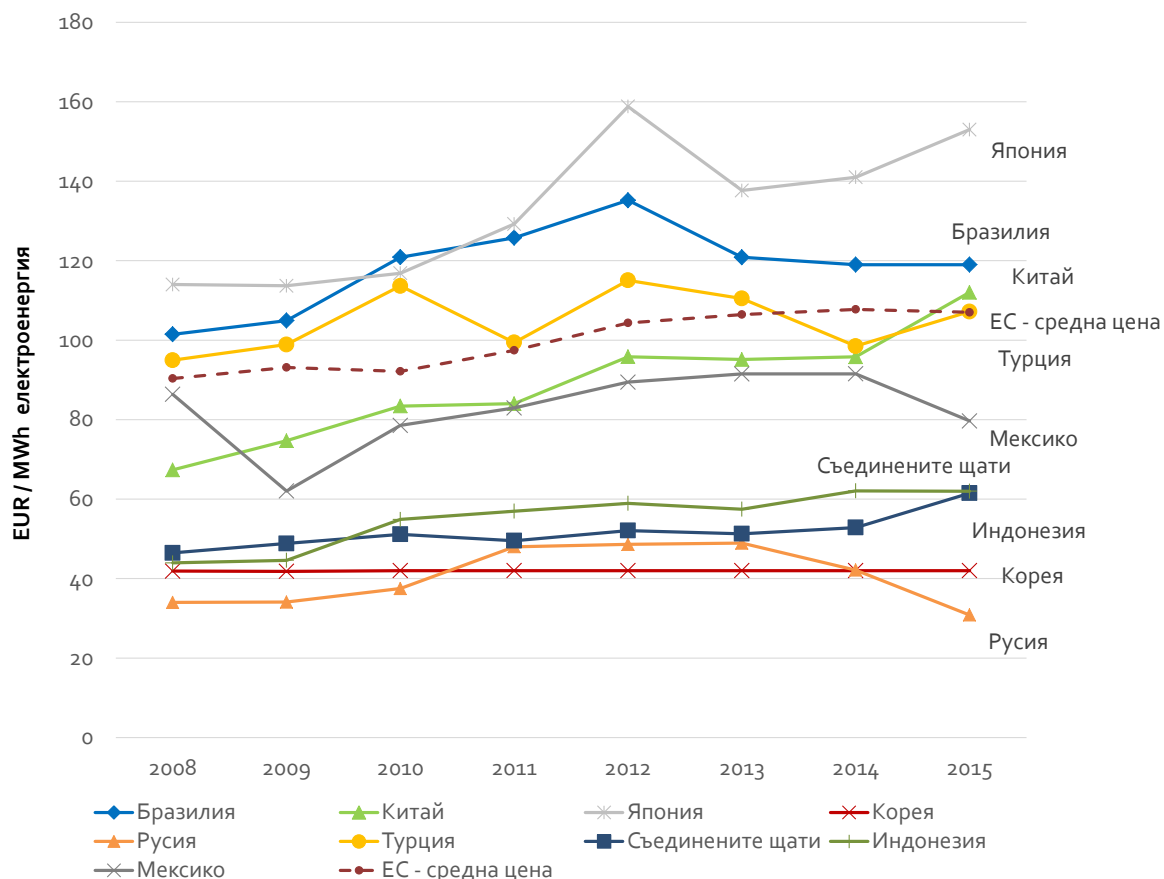
Мрежовият компонент на цените за промишлеността се е увеличавал с 3,2 % годишно през периода, а делът на **данъците и таксите** се е увеличил значително — от 12 % на 32 % от цената. Средно почти две трети от мрежовия ценови компонент са свързани с разпределителните мрежи, но данните все още не са достатъчно точни поради различаващите се методи на изчисление в отделните държави членки. Както при цените за битови нужди компонентът на данъците и таксите от данните за промишлеността е разделен на подкомпоненти⁷. Тъй като някои подкомпоненти (ДДС и някои други данъци) се възстановяват за промишлеността, този компонент остава значително по-нисък отколкото при домакинствата: в промишлеността се плащат 34 евро/MWh, а домакинствата плащат 79 евро/MWh.

¹² Ирландия, Латвия, Полша, Португалия, Обединеното кралство, Франция и Хърватия.

Международни цени на електроенергията

Очевидно е, че цените на електроенергията за промишлеността в ЕС се различават значително между отделните държави членки и сектори, но е важно също да се отбележат различните тенденции в средните цени по света.

Фигура 8: Средни цени на електроенергията за промишлеността в ЕС и основните му търговски партньори

Източник: Бразилското Министерство на минното дело и енергетиката, Китайския център за мониторинг на цените, Националната комисия за растеж и реформи на Китай (NRDC), Индонезийската държавна електрическа компания, Руската федерална статистическа служба; данни от OBOC за Турция, Южна Корея, Япония, САЩ и Мексико.

Анализът показва, че средните цени на електроенергията за промишлеността в ЕС са значително по-ниски отколкото в Япония, сравнително сходни с тези в Бразилия, Китай и Турция, и по-високи от тези в Корея, САЩ, Русия и Индонезия. Цените в ЕС са се увеличили със 17 % от 2008 до 2015 г., но увеличенията в цените са били значително по-високи в Китай (66 %), Индонезия (41 %), Япония (34 %) и САЩ (32 %). Анализът включва влиянието на обменните курсове, което в някои случаи е значително (напр. повишението в стойността на юана обяснява увеличението за Китай; цените в националната валута са се покачили съвсем слабо). Данните в таблица 1 показват изменението на съотношенията на цените в ЕС спрямо тези на неговите търговски партньори.

Таблица 1: Цени на електроенергията за промишлеността в ЕС, съпоставени с цените в други държави

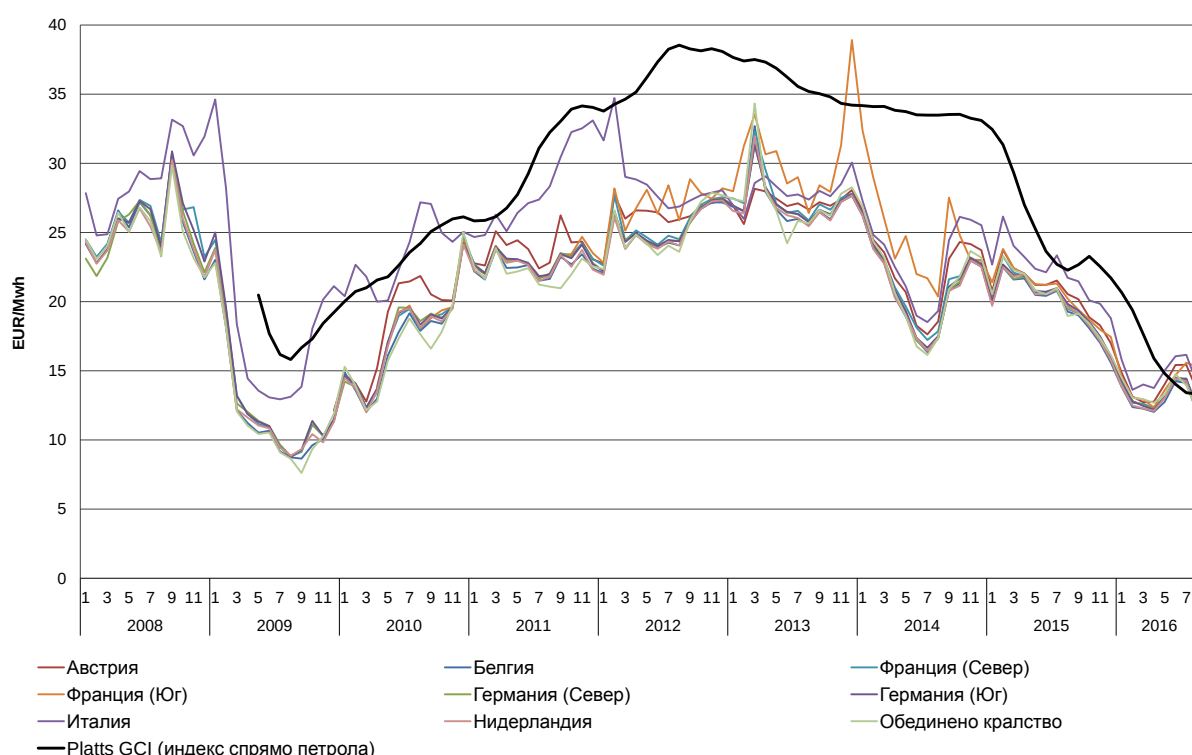
Година	САЩ	Япония	Бразилия	Китай	Турция	Русия
2012	2,2	0,4	0,8	1,1	0,9	2,1
2013	1,9	0,4	0,9	1,1	1,0	2,2
2014	1,3	0,4	0,8	1,1	1,1	2,6
2015	1,7	0,5	-	1,0	1,0	3,5

Източник: ОВОС, Platts, Бразилското министерство на минното дело и енергетиката, Китайския център за мониторинг на цените, Руската Федерална статистическа служба. Например цените в ЕС са били 2,2 пъти по-големи от тези в САЩ и са спаднали до коефициент 1,7.

3. Цени на природния газ в Европа

Делът на природния газ представлява в първичното енергопотребление в ЕС е 23 %. На база природен газ се генерират 15 % от нашата електроенергия и се покриват една трета от потребностите от крайна енергия за битови нужди и в промишлеността. В същото време ЕС има все по-голяма необходимост от внос на природен газ¹³ от ограничен брой доставчици. По тази причина цените са още по-чувствителни към световните тенденции, а правилно функциониращите пазари и инфраструктура са от още по-голямо значение.

Фигура 9: Тенденции в цените на едро на природния газ в ЕС

Източник: Platts

Цените на едро на природния газ в ЕС са се покачвали до 2013 г., но оттогава са намалели с над 50 %. Последните спадове в цените на едро на природния газ в Европа — много по-големи от спадове в цените на електроенергията — са причинени от изменения в глобален мащаб. Слабото световно търсене, причинено от бавното икономическо възстановяване и възобновяването на функционирането на някои японски ядрени електроцентрали, договорите за газ с (намаляващи) цени, индексирани спрямо тези на нефта, и значителните увеличения на доставките на втечнен природен газ

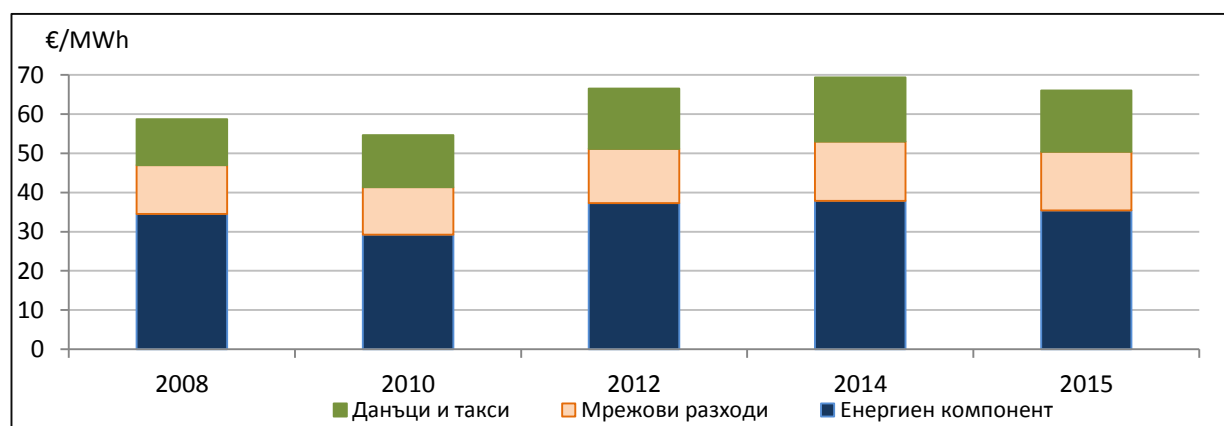
¹³ Зависимостта от внос на газ през 2015 г. е била 69 %.

оказват натиск за намаляване на цените и са довели до сближаване на газовите цени на едро.

Цени на дребно на природния газ в Европа

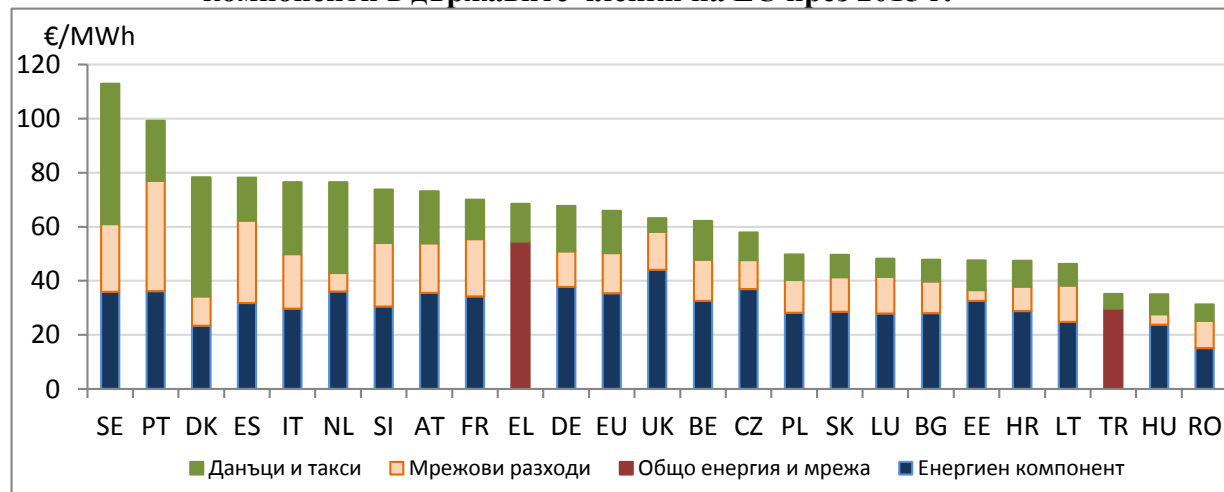
Цените на природния газ за битови нужди в ЕС са се увеличавали от 2008 г. насам с почти 2 % годишно. В този период цените значително са се сближили, но най-високите цени (Швеция) все още са близо четири пъти по-големи от най-ниските (Румъния).

Фигура 10: Компоненти на средните цени на природния газ за битови нужди в ЕС

Източник: данни, събрани от държавите членки и от Европейската комисия

Фигура 11: Средни цени на дребно на природния газ за битови нужди по компоненти в държавите членки на ЕС през 2015 г.

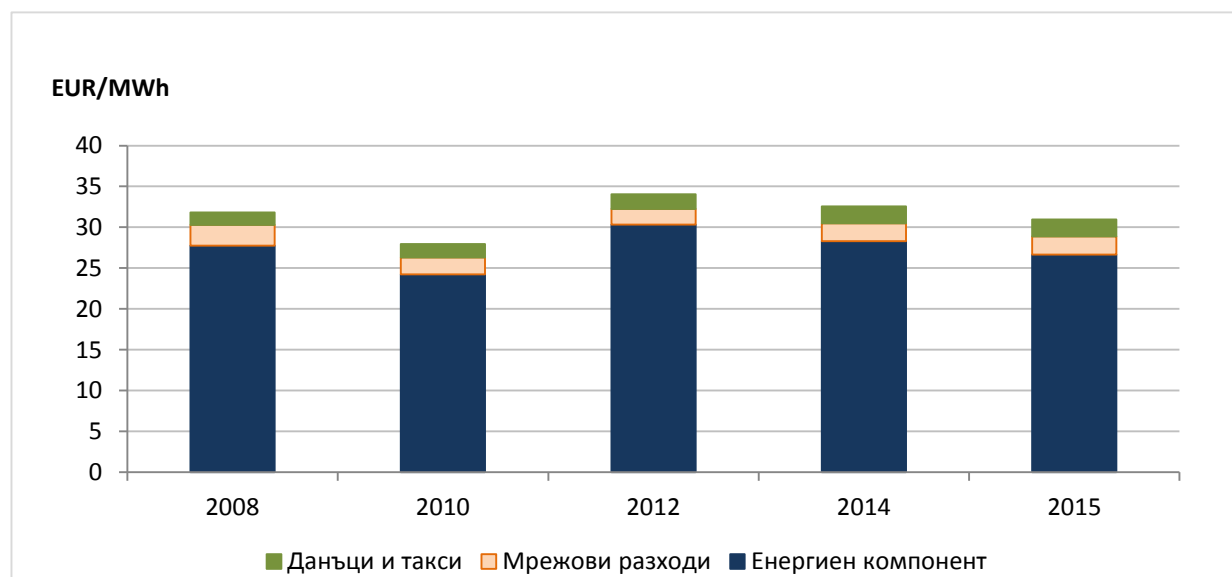

Източник: данни, събрани от държавите членки и от Европейската комисия

Енергийният компонент се е увеличавал едва с 0,3 % на година между 2008 и 2015 г., макар че е преминал през известни колебания през този период. Мрежовият компонент се е увеличавал с 2,5 % годишно, допринасяйки значително за цялостното увеличение на цените за домакинствата. При компонента на данъците и таксите се наблюдава увеличение с 4,2 % годишно между 2008 и 2015 г. — до 15,6 евро/MWh. Увеличението на този последен компонент до голяма степен се обуславя от обичайните общовалидни данъци (специфичните подкомпоненти не са от голямо значение и са разгледани в работния документ на службите на Комисията).

Газовите цени за големите промишлени потребители¹⁴ през 2015 г. са били *по-ниски* от тези през 2008 г. Енергийният компонент е продължил да бъде компонентът с категорично най-голям дял и съответно най-важният фактор за цените. Влиянието на данъците и таксите е слабо и съответства на едва 8 % от цената. Цените на природния газ за промишлеността се определят по-скоро от цените на тази суровина на международните пазари, а не от по-силно различаващите се национални данъци и такси, затова в цените за големите промишлени потребители се забелязва сравнително слабо вариране между различните страни в Европа. Структурата на цените за големите промишлени потребители е останала забележително стабилна във времето. При газовите цени за промишлеността се забелязва най-голямо прехвърляне на измененията от цените на едро към цените на дребно, като при това те са сближили между различните национални пазари с 58 % от 2008 г., което показва, че газовите пазари в ЕС са по-интегрирани и конкурентни в сравнение с миналото.

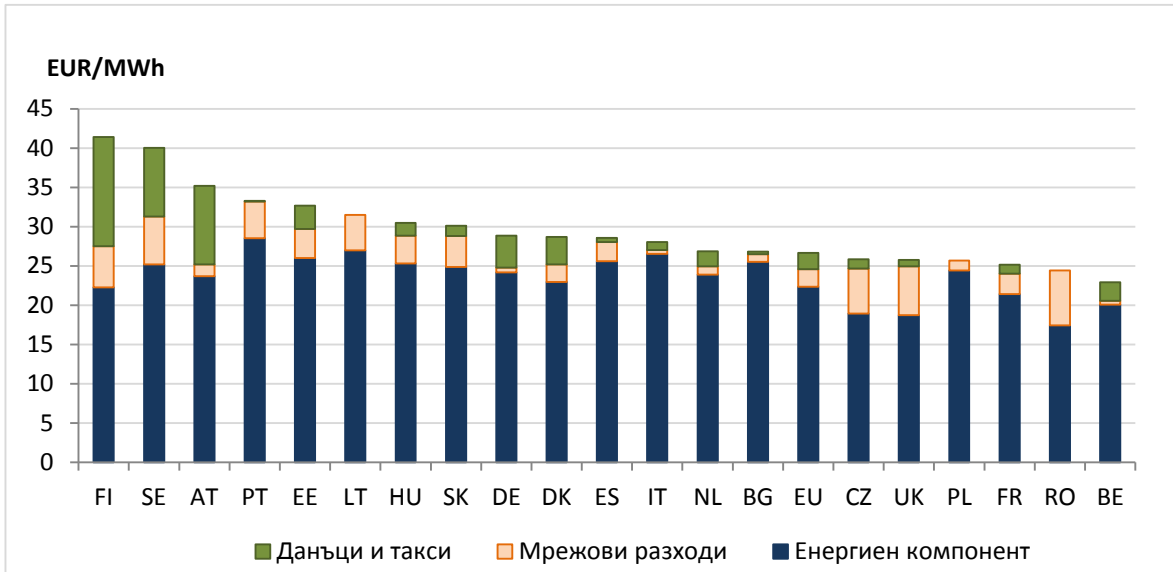
Фигура 12: Компоненти на средните цени на дребно в ЕС на природния газ за големи промишлени потребители

Източник: данни, събрани от държавите членки и от Европейската комисия

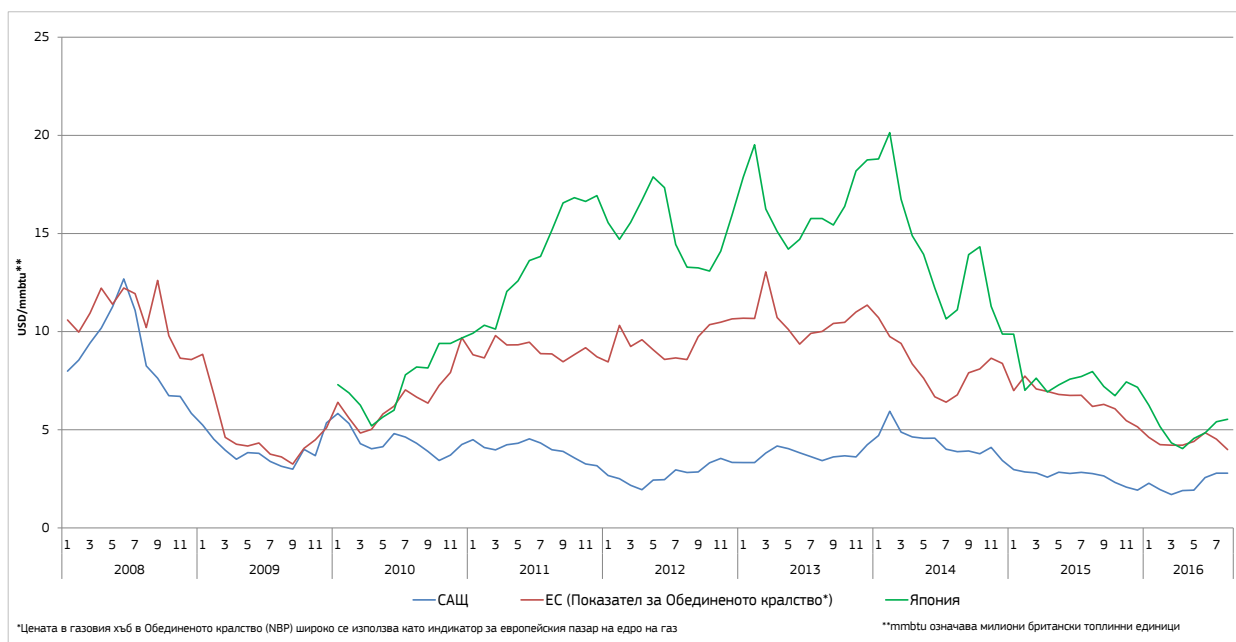
¹⁴ Отнася се за промишлени потребители с годишно потребление между 1 и 4 милиона GJ (група I5).

Фигура 13: Средни цени на дребно по компоненти на природния газ за големи промишлени потребители в държавите членки на ЕС през 2015 г.

Източник: данни, събрани от държавите членки и от Европейската комисия

Фигура 14: Цени на природния газ на международните пазари

Источник: Platts, ThomsonReuters

При газовите цени на международните пазари се забелязва значително сближаване през 2014 г. и началото на 2015 г. Съотношението на газовите цени в ЕС спрямо тези в САЩ се е изменило в благоприятна посока през последните две години. Цените на природния газ в ЕС са били средно два пъти и половина по-високи от тези в САЩ през 2015 г., докато през 2012 г. това съотношение е било с коефициент между 3 и 5. Това е причинено от фактори като увеличаващите се световни доставки на газ и достъпа на Европа до втечнен природен газ, по-слабото търсене в Европа и Азия и индексацията на газовите цени към тези на нефта. Цените на втечнения природен газ в Азия са се понижали значително през 2014 г. и към началото на 2015 г. са се сближили с европейските цени.

Таблица 2: Цени на природния газ за промишлеността в ЕС, съпоставени с цените в други държави

Година	САЩ	Япония	Русия	Китай	Бразилия	Турция
2012	3,3	0,6	4,0	1,0	1,0	1,2
2013	2,7	0,6	4,1	1,0	0,8	1,2
2014	1,9	0,6	4,3	0,9	0,9	1,3
2015	2,5	0,9	5,1	0,7	-	1,2

Източник: ОВОС, EIA, Platts, Бразилското министерство на минното дело и енергетиката, Китайския център за мониторинг на цените, Руската федерална статистическа служба. Данните за цените на едро и за импортните цени на втечен природен газ в САЩ и Япония са сравними с тези за импортните цени на втечен природен газ в Западна Европа. Напр. цените в ЕС са били 3,3 пъти по-високи от тези в САЩ и са спаднали до съотношение 2,5 спрямо тези в САЩ.

4. Цени на нефтените продукти в Европа

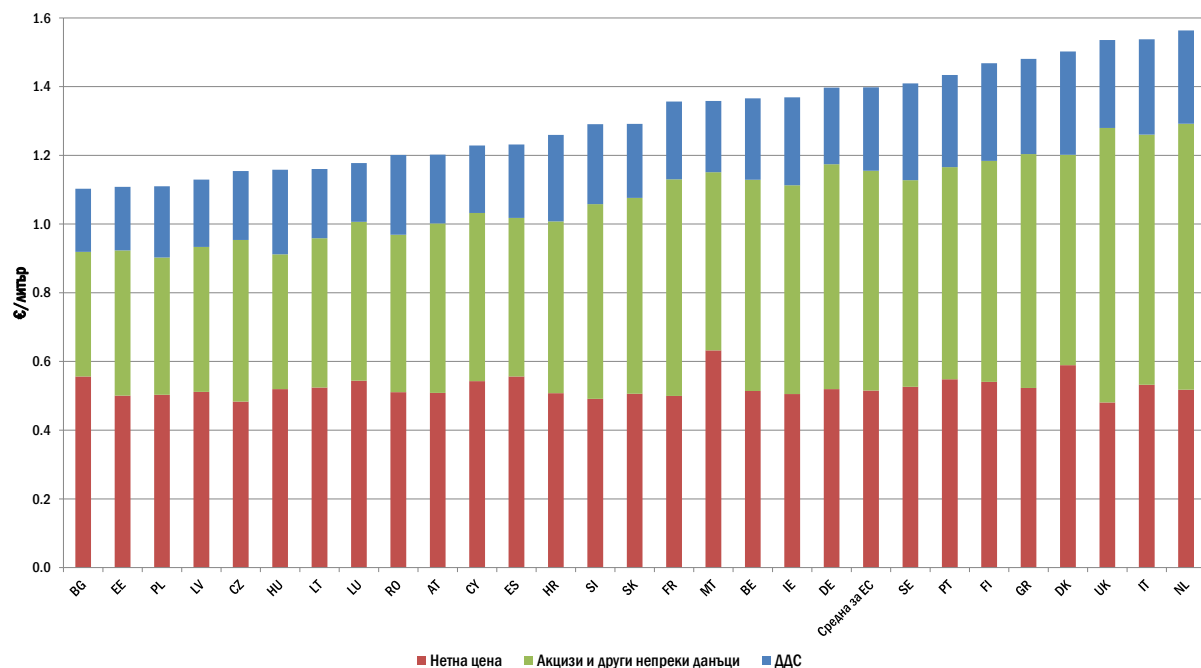
В цените на суровия нефт се забелязва понижение от средата на 2014 г. насам, породено от слабото търсене и стабилния растеж на доставките. Цената на нефта от марка Брент е достигнала най-високата си точка от 115 USD за барел през юни 2014 г. и е паднала на 26 USD за барел на 20 януари 2016 г. — най-ниската ѝ стойност от 2003 година досега. Това означава намаление на цената със 77 % в рамките на 19 месеца. Към юни 2016 г. цените са се възстановили до 50 USD и оттогава се задържат в интервала 40 — 50 USD за барел.

Резкият спад в цените на нефта се е прехвърлил към пазарите на дребно, но ефектът е намален от обезценяването на еврото и от акцизите върху нефтените продукти, които съставляват голям процент от потребителската цена. При все това потребителските цени на бензина и дизеловото гориво (с включени данъци и мита) са намалели съответно с 24 % и с 28 % между края на юни 2014 г. и средата на февруари 2016 г., когато цените стигат до най-ниската си точка и средните потребителски цени на автомобилните горива за Европа са били най-ниски от 2009 година насам.

Данъците и таксите за бензина и автомобилното дизелово гориво са високи, но не са се променяли значително във времето. В Директивата на ЕС за енергийното данъчно облагане¹⁵ са определени минимално допустими ставки на акцизите, но почти всички държави членки предпочитат да определят по-високи ставки. За бензина ставките на акцизите варират от 0,36 евро на литър в България (което е равно на минимално допустимата ставка) до 0,77 евро на литър в Нидерландия. Поради комбинация от екологични, икономически и финансови причини бензинът и дизеловото гориво представляват са със значителна данъчна основа за държавите членки. През 2015 г. данъците са съставлявали 63 % от средната цена на дребно на бензина и 57 % от тази на дизеловото гориво.

¹⁵ Директива 2003/96/ЕО на Съвета от 27 октомври 2003 г. относно реструктурирането на правната рамката на Общността за данъчно облагане на енергийните продукти и електроенергията (ОВ L 283, 31.10.2003 г., стр. 51).

Фигура 15: Компоненти на цените на бензина в държавите членки на ЕС (2015 г.)

Източник: Европейската комисия

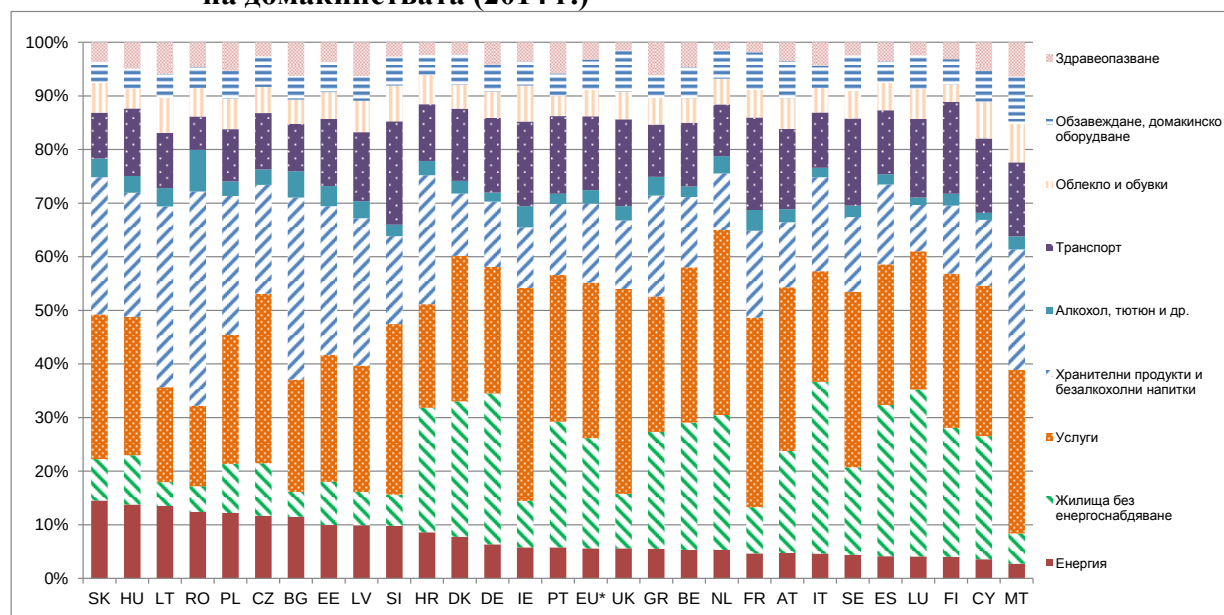
5. Енергийни разходи в Европа

От горепосоченото става ясно, че цените на едро на електроенергията, природния газ и нефта са се понижавали поради редица фактори (напр. увеличаване на предлагането и намаляване на търсенето). Това е довело до понижаването на цените на нефтените продукти. Цените на дребно на електроенергията и природния газ обаче са останали непроменени или дори малко са се повишили, тъй като нарастващите мрежови разходи, данъци и такси са неутрализирали тези спадове в цените на едро. Подобни тенденции в цените в комбинация с нашето енергийно *потребление* са важни при оценяването на въздействието върху енергийните цени за битови нужди и за промишлеността.

5.1 Енергийни разходи на домакинствата

Крайното енергийно потребление на електричество, природен газ и газьол за отопление в домакинствата се е понижило или има съвсем слабо повишение от 2008 г. насам. Но поради повишението на цените на дребно на електроенергията и природния газ, енергийният разход за битови нужди в ЕС (без този за транспортни цели (с течни горива, получени от нефт), който е разгледан отделно) е нараснал и неговият процентен дял от разходите на домакинствата се е увеличил от 5,3 % през 2008 г. до 5,8 % през 2014 г. В същото време спадът в цените на дребно на нефтените продукти е спомогнал за намаляване на разходите за горива за транспортни цели, чийто процентен дял от разходите на домакинствата е спаднал от 4,3 % на 3,9 %.

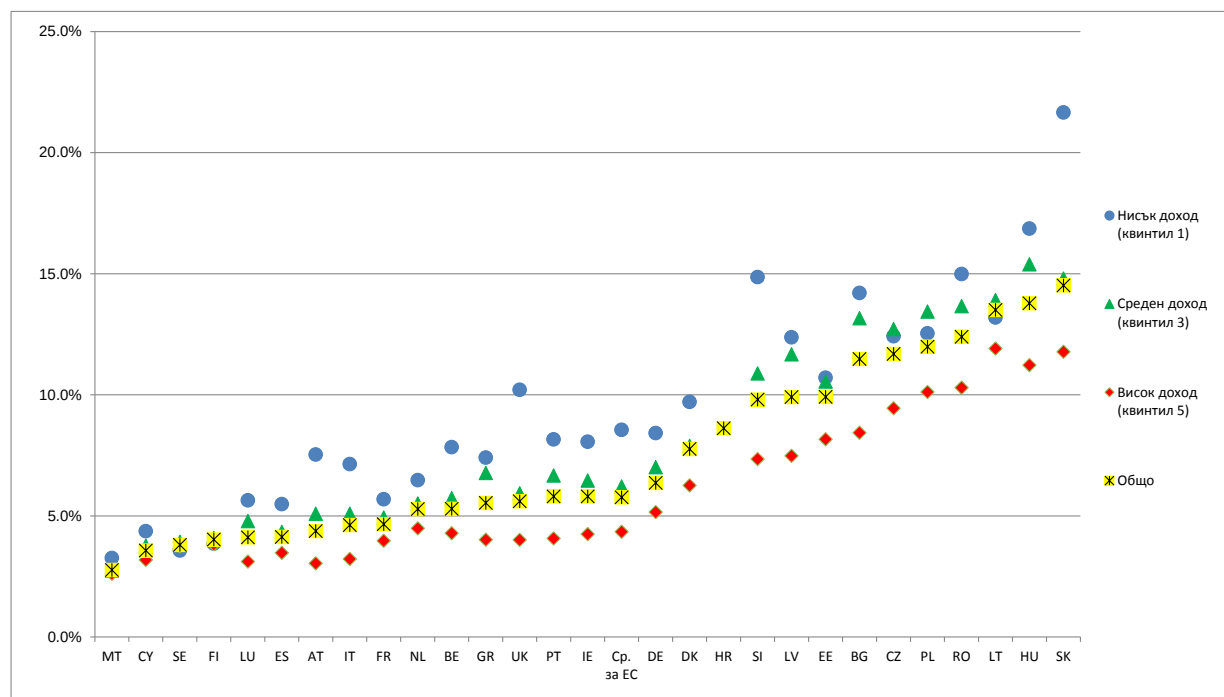
Фигура 16: Дялове на различни потребителски стоки в потребителските разходи на домакинствата (2014 г.)

Източник: Европейска комисия, национални статистически институти и собствени изчисления.

Средната стойност на разходите за енергия на домакинствата (без енергията за транспортни цели) скрива големи вариации между отделните държави членки (повече или по-малко богати, с по-топъл или по-студен климат) и между групите с различен доход във всяка държава членка. Този дял варира от 3 % в Малта до 14,5 % в Словакия. Анализът за различните категории домакинства показва, че по-бедните домакинства използват за енергия по-голям дял от дохода си в сравнение с по-богатите домакинства.

Фигура 17: Дял на енергийните разходи в общите разходи на домакинствата, в зависимост от дохода им (2014 г.)

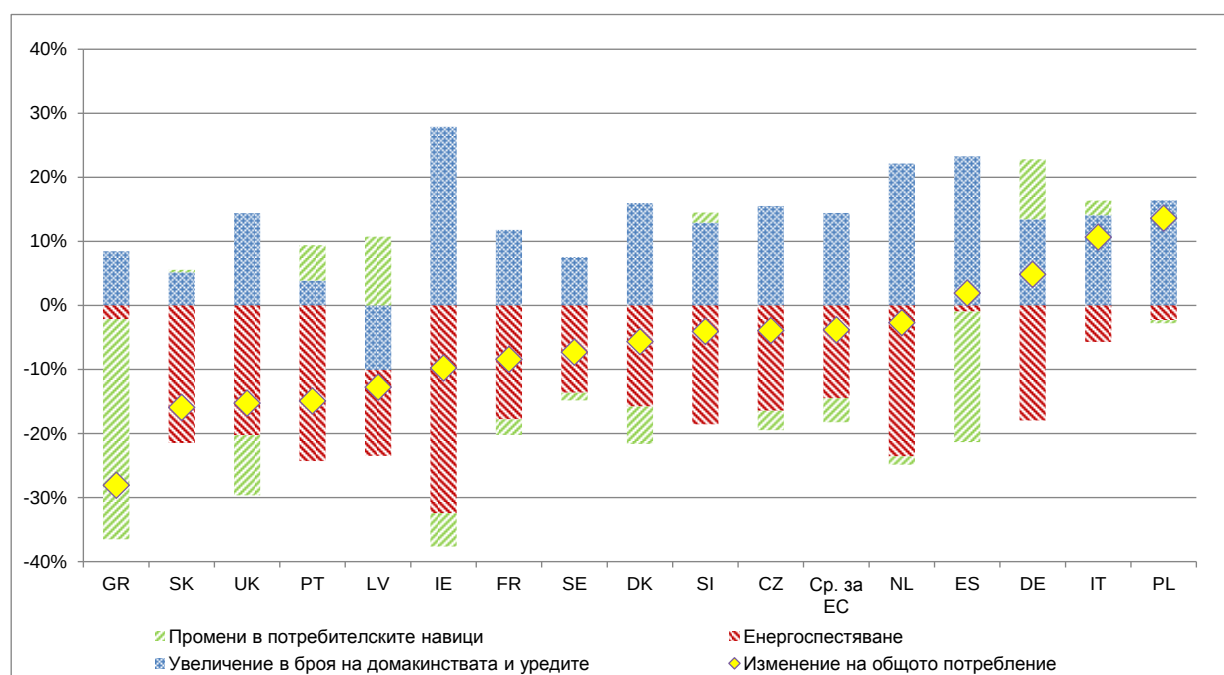
Източник: Европейска комисия, национални статистически институти и собствени изчисления.

Делът на енергийните разходи от общите разходи на домакинствата е средно 8,6 % за най-бедните домакинства (спрямо 5,7 % през 2004 г.), 6,2 % за домакинствата със среден доход и 4,3 % — за тези с висок доход. Това показва, че увеличенията на цените, особено във време на слаб икономически растеж, имат сравнително по-силно

въздействие за уязвимите потребители отколкото за средностатистическото домакинство, което подчертава необходимостта от социални мерки, насочени към уязвимите потребители, за преодоляване на енергийната бедност.

Анализът показва също, че в някои държави членки домакинствата са реагирали на увеличението на цените и разходите за енергия като са намалили енергийното си потребление (вж. фигура 18). Енергийното потребление за битови нужди (без енергията за транспортни цели) в ЕС се е понижило през този период с около 4 %, въпреки увеличението на броя и размера на домакинствата. Това се дължи до голяма степен на енергоспестяване. В много случаи то е резултат от подобрена енергийна ефективност на сградите, но в някои страни рязкото намаление на потреблението може да се дължи и на ограничени възможности за закупуване на електроенергия.

Фигура 18: Изменения в енергопотреблението в някои държави членки (2004-2013 г.)

Източник: База данни ODYSSEE

5.2 Енергийни разходи в промишлеността

Измененията в енергийните цени през последните години не са довели до увеличение на дела на енергийните разходи в производствените разходи на европейските предприятия, който е по-малък от 2 %. За да намалят енергийните разходи в промишлеността обаче много държави членки предоставят субсидии чрез освобождаване и намаляване на енергийните данъци и такси (напр. такси, свързани с насърчаване на енергията от възобновяеми източници или на енергийната ефективност, или с мрежови тарифи). В зависимост от характеристиките на дадено предприятие и от конкретната държава членка, в която то е разположено, то би могло да ползва с 50 % по-ниски енергийни цени в сравнение с друго предприятие от същия сектор.

При все това, за някои промишлени отрасли с по-значими енергийни разходи и които са подложени на силна международна конкуренция е необходимо енергийните разходи да бъдат оценени по-подробно. Това са енергийно интензивни промишлени отрасли, имащи стопанска значимост и търговска обвързаност (при които енергийните разходи са поне 3 % от общите производствени разходи и средно са до 40 %, а в някои случаи дори и повече). Проведеният от Европейската комисия анализ показва, че за избраните 14 сектора дяловете на енергийните разходи и абсолютната стойност на енергийните

разходи в повечето случаи са намалели между 2008 и 2013 г. Това се дължи на спада в енергийните цени, освобождаванията от данъци и данъчните облекчения, по-ниското енергийно потребление, свързано с намаления обем на производството, преминаване към производството на продукти, изискващи по-малко енергия, въвеждането на мерки за енергийна ефективност и по-бавните намаления при други фактори, влияещи върху производствените разходи.

Сравнение на енергийните разходи в международен план

Като цяло европейската икономика не е с висока енергийна интензивност. От десетилетия ЕС реструктурира своята икономика в съответствие с променящите се вътрешни и световни пазари и търсенето на различни стоки и, все повече — на услуги. Реструктурирането е породено също от променящата се разполагаемост на ресурси, ценовите сигнали и развитието на технологиите. Както беше отбелязано по-горе обаче, някои енергийно интензивни промишлени отрасли са изправени пред международна конкуренция. По тази причина е важно да се оцени как изглеждат измененията на енергийните цени и разходи в ЕС в съпоставка с измененията в международен план.

Както беше отбелязано в по-горни раздели, средните цени на електроенергията и природния газ за промишлеността в ЕС са се увеличавали с относително умерени темпове от 2008 до 2015 г., а тези в азиатските държави (по-специално в Китай, Южна Корея и Япония) са нараствали доста по-бързо.

Наличните (ограничени) данни за сравнение на енергийните разходи и енергийната интензивност¹⁶ по света показват, че енергийната интензивност на енергийно интензивните промишлени отрасли в Китай е много по-висока от тази на промишлеността в САЩ и ЕС¹⁷. От друга страна изглежда, че някои промишлени сектори в ЕС са с по-голяма енергийна интензивност от съответните производства в САЩ. Но въпреки това в повечето случаи изглежда, че енергията присъства с по-малък процент в производствените разходи на енергийно интензивните промишлени отрасли в ЕС, отколкото в същите отрасли в САЩ, и съответно с по-голям процент в сравнение с Япония. Дяловете на енергийните разходи обаче са намалявали по-бързо в САЩ отколкото в ЕС от 2008 г. насам, което означава, че не само енергийните цени са по-ниски в САЩ, но и енергийно интензивните промишлени отрасли в САЩ изглежда преодоляват изоставането си. Данните след 2008 г. показват, че подобренията в енергийната ефективност¹⁸ в някои от енергийно интензивните промишлени отрасли в Европа се осъществяват с по-бавни темпове или дори са спрели. Това може да бъде обяснено от фактори като вероятно изчерпващи се възможности за технически подобрения, намалена степен на използване на производствения капацитет, както и недостатъчна разполагаемост на инвестиционен капитал.

6. Енергийни субсидии и държавни приходи

От един конкурентен и правилно функциониращ енергиен пазар се очаква да осигурява необходимата за домакинствата и за промишлеността енергия по икономически най-изгоден начин. Колкото са по-ясни ценовите сигнали и колкото по-добре са съгласувани цените и производствените разходи, толкова по-ефективни ще бъдат енергийното производство и потреблението. Енергийният пазар обаче в много отношения не функционира ефективно. Поради редица пазарни и регулаторни недостатъци

¹⁶ Енергийната интензивност се определя като използваната енергия за единица брутна добавена стойност. Енергийната интензивност може да се използва като индикатор за техническата енергийна ефективност, но тя се влияе също от икономическите фактори, които въздействат върху развитието на брутната добавена стойност.

¹⁷ Наличните данни не са представителни за основните производства в химическата промишленост, за черната металургия или за алуминиевия отрасъл.

¹⁸ Изразходвана енергия на физическа единица произведена продукция

правителствата са били принудени да предприемат множество различни мерки през годините, за да насърчат развитието на енергийния сектор. Въведени са били регулаторни или финансови мерки, насочени към производителите или потребителите на енергия, за да бъдат постигнати политическите цели като намаляване на замърсяването и емисиите на парникови газове, подобряване на сигурността на енергийните доставки или намаляване на товара на енергийните разходи върху бедните домакинства или уязвимите предприятия. Подобни мерки често осигуряват субсидиране за енергийното производство и потребление и могат да коригират ценовите сигнали, така че да отразяват неефективностите на пазара. Те включват експлицитни мерки, отразени в цените, както е показано от подкомпонента на енергийните данъци и такси, описан по-горе. Някои от тях обаче (напр. някои мерки във връзка с потреблението на енергия или цените, регулирани под себестойността) могат да заглушат ценовите сигнали, които иначе биха насочвали енергийното потребление и производство, енергийната ефективност и инвестициите. Субсидиите за изкопаеми горива представляват особени проблеми, тъй като те пречат на чистата енергия и затрудняват преминаването към нисковъглеродна икономика.

През 2014 г. Европейската комисия представи подробно проучване относно естеството на енергийните разходи и субсидии в Европа¹⁹. В него е установено, че широк набор от правителствени интервенции са били свързани със значителни субсидии за енергийния сектор (без транспорта), възлизащи на 113 млрд. евро през 2012 г., от които около 17,2 млрд. евро са били за *преки* субсидии за използването на изкопаеми горива за генериране на електроенергия и топлинна енергия²⁰; за изкопаемите горива за транспорта е направена отделна оценка, като съответната сума възлиза на 24,7 млрд. евро. Ако приложим по-широки международни определения (МВФ), включващи външните разходи, субсидиите във връзка с използването на изкопаеми горива се увеличават на 300 млрд. евро²¹ съответно в ЕС и в Русия, 250 млрд. евро в Индия, над 2 050 млрд. евро в Китай и 630 млрд. евро в САЩ. ЕС е поел ангажимент да бъдат премахнати субсидиите във връзка с използването на изкопаеми горива и за дейности, нанасящи вреда на околната среда, така че енергийният пазар да стане по-конкурентен, а ценовите сигнали да се подобрят, за да подпомогнат по-ефективното разпределяне на ресурсите, в съответствие с ангажимента на ЕС за борба с изменението на климата. Сравнителният спад в енергийните цени през последните години би трябвало да улесни правителствата при премахването на освобождаването от данъчно облагане и други субсидии, свързани с цените и енергопотреблението. Това би допринесло също и за фискална консолидация.

Още една често срещана форма на намеса в енергийни пазари е данъчното облагане на енергията. Както бе вече посочено, то може да се използва за коригиране на неефективности на пазара, но правителствата също така често се стремят към широки и стабилни данъчни основи за осигуряване на стабилни публични приходи за покриване на държавните разходи. Енергийното потребление отдавна осигурява такава основа.

¹⁹ http://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/ECOFYS%202014%20Subsidies%20and%20costs%20of%20EU%20energy_11_Nov.pdf

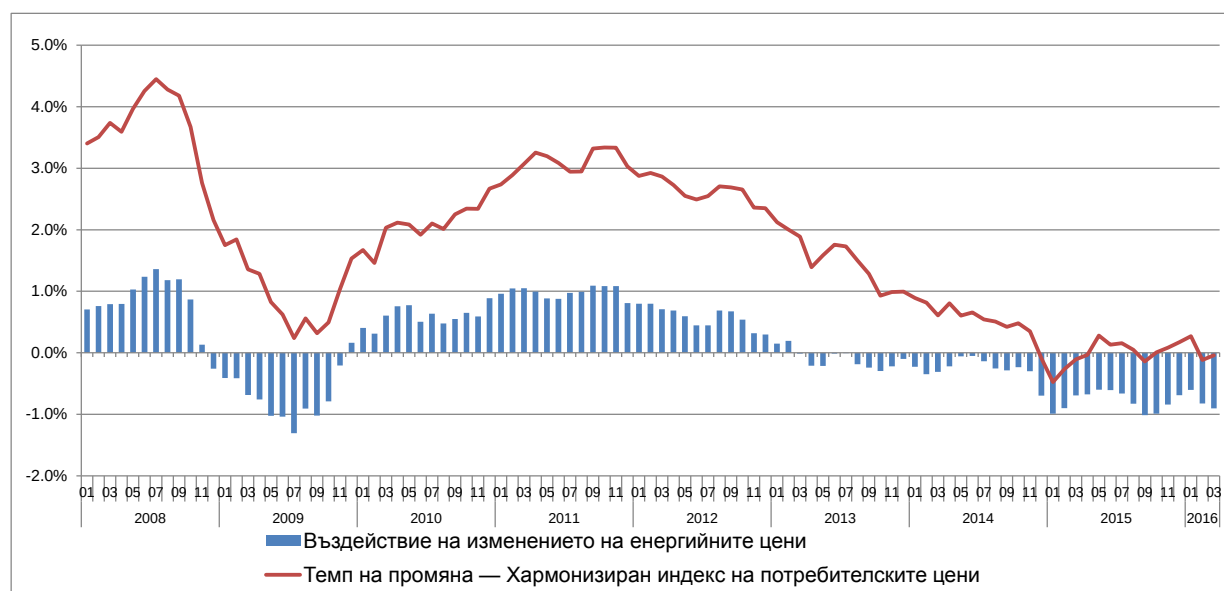
²⁰ Това включва субсидии в размер на 9,7 млрд. евро за въглищни инсталации и 6,6 млрд. евро за газови инсталации; тези субсидии са продължение на минали субсидии за инвестиции, безвъзмездни помощи за инвестиции в инсталации на база изкопаеми горива, преференциални тарифи за възобновяема енергия, освобождаване от данък върху горивото, производство на електроенергия и извеждане от експлоатация и обезвреждане на отпадъци. (Източник: проучване от 2014 г. на енергийните разходи и субсидии, както и за транспорт (нефтени субсидии), цитиращо инвентаризационния списък на ОИСП от 2013 г. https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/ECOFYS%202014%20Subsidies%20and%20costs%20of%20EU%20energy_11_Nov.pdf)

²¹ Прогнозни данни от 2015 г. (<https://www.imf.org/external/pubs/ft/wp/2015/wp15105.pdf>)

През 2014 г. събраните от държавите членки на ЕС енергийни данъци²² се равняват общо на 263 млрд. евро или на 1,88 % от БВП на ЕС. Акцизите съставляват най-големият дял от енергийните данъци. През 2015 г. само приходите от акцизи възлизат на 227 млрд. евро. Намаленото потребление на енергийни продукти е можело да доведе до спад в приходите от акцизи, но държавите членки често са увеличавали акцизните ставки. По този начин енергийното потребление продължава да осигурява важна данъчна основа за публични приходи, с което подпомага държавите членки да консолидират трудните фискални позиции. По-общо погледнато, въздействието на енергийните данъци върху икономическия растеж може да е положително в сравнение с данъчното облагане на труда и инвестициите.

Енергийните цени оказват също въздействие върху по-общите, макроикономически аспекти на икономиката на ЕС чрез инфлацията. Енергията играе очевидна роля в разходите на домакинствата и в промишлеността, като оказва въздействие и чрез цените на нефта, по-специално в транспортния сектор. При това положение енергийните цени се оказват важен фактор, оказващ въздействие върху инфлацията. Върховите стойности на енергийните цени през 2008 г. и дори през 2011 г. са допринесли за 1 % от инфлацията в ЕС по онова време — по същия начин по-ниските цени в момента оказват дефлационен ефект върху икономиката на ЕС.

Фигура 19: Въздействие на енергийните цени върху инфлацията в ЕС

Източник: Евростат

Заклучение

Бързото понижение на цените на енергийните суровини през последните години, особено за нефта, но също и на природния газ, произтичат от технологичните промени, както и от пазарните и геополитическите изменения. Това доведе до резки промени в енергийната обстановка. В Европа, която е голям вносител на енергия, то осигури необходимото временно облекчение за домакинствата и предприятията в трудните икономически условия и даде моментен тласък за икономиката. Това понижение на цените показва колко важно е да се развиват световните енергийни пазари, особено за регион вносител на енергия като ЕС, и води също до намаление на разликите в цените с други региони. Това е особено валидно за природния газ, при който световното развитие на пазарите за втечен природен газ и новите източници на снабдяване създават възможности за Европа: развитието на пазарите може да помогне да бъдат намалени

²² Свързани с околната среда енергийни данъци, както са дефинирани в Регламент (ЕС) № 691/2011 относно европейските икономически сметки за околната среда; те не включват ДДС за енергийни продукти.

разликите в газовите цени спрямо други части от света като САЩ и, във връзка с декарбонизацията, да подобри конкурентната позиция на природния газ спрямо въглицата.

По-ниските цени обаче отвличат вниманието от енергийните предизвикателства, пред които сме изправени във връзка с енергийната сигурност, конкурентоспособността и изменението на климата. Тези проблеми не са изчезнали. Данните и анализът в настоящия доклад наистина разкриват една много по-разнородна картина и могат да ни помогнат да открием правилните подходи и политики, докато изграждаме Енергийния съюз в променящата се енергийна обстановка. Ниските цени не трябва да се приемат за даденост. Данните в този доклад показват колко рязко могат да се променят търсенето и предлагането. Това е още по-вярно сега, когато новите ресурси като шистовия газ и нефт се изчерпват бързо и са необходими постоянни инвестиции за заместване, за да се поддържа добивът.

Макар че при повечето стопански дейности енергийните разходи представляват малък процент от общите производствени разходи, енергийно интензивните промишлени отрасли на Европа продължават да са уязвими от повишения на цените. Разполагаемите данни, изразени на база енергийна интензивност, показват, че енергийно интензивните промишлени отрасли в САЩ вероятно започват да се доближават по енергийна ефективност до някои сектори в ЕС. За компенсирането на този ефект могат да допринесат по-големи инвестиции в енергийна ефективност, както и преминаването към иновативни продукти с по-висока добавена стойност. За някои енергийно интензивни промишлени отрасли съществуват значителни облекчения и освобождавания от данъци, с големи различия между държавите членки. Подобни субсидии трябва да бъдат предоставяни само където е необходимо, за да се подпомогне европейската индустрия в ситуация на неравностойна международна конкуренция, като в същото време се сведе до минимум изкривяването на цените. В по-общ план, държавите членки трябва да се възползват от настоящите по-ниски енергийни цени, за да премахнат неподходящите субсидии и освобождавания от данъци, които изкривяват ценовите сигнали и забавят преминаването към нисковъглеродна икономика.

Тенденциите на енергийните цени и разходи в Европа се обуславят от множество фактори. Едно недвусмислено откритие от този доклад е разминаването между измененията в цените на едро и на дребно на електроенергията. Докато през 2016 г. цените на едро са достигнали най-ниските си равнища от 12 години насам, цените за домакинствата са се увеличавали със средно 2-3 % на година²³. Това произтича от съчетание на подобро функциониране на пазара с продължаващи пазарни несъвършенства, както и от увеличените данъци и такси.

Спадът в цените на едро е свързан с цените на енергийните суровини, намаленото търсене и подобреното функциониране на пазарите в резултат от тяхното свързване. В някои от регионалните пазари се наблюдава също свръхосигуреност с електрогенериращи мощности, така че нови мощности не са необходими докато старите не бъдат изведени от пазара. Някои национални мерки като механизмите за осигуряване на електрогенериращи мощности (capacity mechanisms) и подпомагането на възобновяемите енергийни източници също водят до понижаване на цените на едро, допълнително намаляват приходите и противодействат на присъщите ценови сигнали за балансиране на пазара. Предвид големите инвестиции в електрогенериращи мощности, които ще са необходими в дългосрочен план за постигане на целите за сигурност на снабдяването, конкурентоспособност и декарбонизация, ЕС се нуждае от нормативна рамка в областта на структурирането на пазара и енергийната политика, която да се основава на пазарни механизми, даващи възможност за инвестиции в нисковъглеродно и

²³ Цените на електроенергията за промишлеността са се увеличили с около 2 %; газовите цени за промишлеността са останали стабилни или са се понижали.

гъвкаво генериране на електроенергия в съчетание с мениджмънт на потреблението, акумулиране на енергия и трансгранична свързаност.

Изглежда, че понижението на цените на едро се прехвърля бавно и само частично към цените за потребителите на дребно, при все че то е сравнително по-бързо за промишлените потребители. Това показва, че конкуренцията на пазарите на дребно може още да се подобрява. Освен това повишенията на мрежовите тарифи, данъците и таксите почти са неутрализирали спадовете в цените на едро. Такива повишения могат да бъдат резултат от силно необходимите инвестиции в трансграничните междусистемни връзки и интелигентните енергийни мрежи, които осигуряват ползи по отношение на ефективността, вътрешноевропейския пазар и енергийната сигурност. За да бъдат коригирани тези недостатъци на пазара, могат да бъдат увеличени данъците и таксите — от общи финансови съображения или директно, за да се финансират инвестициите в енергогенериращи мощности. (От първостепенна важност е разходите за енергийната система да се покриват изцяло от потребителите в рамките на сектора и да не се позволява натрупването на тарифни дефицити.) Това обаче не следва да намалява стимулите за производителите на енергия да инвестират. Ниската степен на прехвърляне на пониженията в цените на едро към цените на дребно и чувствителността на домакинствата и предприятията към промените в цените показват, че ЕС трябва да продължи да подпомага развитието на вътрешноевропейския енергиен пазар, най-вече чрез изграждането на функционално устройство на електроенергийния пазар. В целия ЕС трябва да бъдат изградени конкурентни пазари, позволяващи и потребителите, и производителите да могат да реагират бързо на сигналите от цените на едро или на дребно. Необходими са такива енергийни цени на едро, които да покриват изцяло инвестициите и експлоатационните разходи, за да могат инвестициите в енергийния сектор да се ръководят от пазарните сили.

Сегашните предложения на Европейската комисия относно организацията на пазара, пазарите на дребно, енергията от възобновяеми източници и управлението са от решаващо значение за изграждането на иновативен и конкурентоспособен енергиен сектор, способен да доставя енергия на достъпни цени до всички домакинства и предприятия в Европа и позволяващ на европейската индустрия да се конкурира успешно в световната икономика.